

Sygn. akt IV KK 248/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Sądej (przewodniczący)

SSN Eugeniusz Wildowicz

SSA del. do SN Dorota Wróblewska (sprawozdawca)

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Jerzego Engelkinga
w sprawie **K. F.**

skazanego z art. 270 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 5 marca 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 15 lutego 2012 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 31 października 2011 r.

1) uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. S.-M. z Kancelarii Adwokackiej jako obrońcy z urzędu kwotę 442,80 (czterysta czterdzieści dwa 80/100) zł, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji, przy czym kwota ta obejmuje należny podatek VAT.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 31 października 2011 r., K.F. został uznany za winnego przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za czyn ten został skazany na podstawie art. 270 § 1 k.k. na karę 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności

Wyrok ten został zaskarżony w całości apelacją obrońcy oskarżonego, który zarzucił rozstrzygnięciu naruszenie przepisów postępowania, mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a więc art. 7 k.p.k. oraz art. 170 k.p.k. i wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W apelacji obrońca oskarżonego zawarł wiosek o „przyjęcie wyjaśnień od oskarżonego na rozprawie apelacyjnej, gdyż dotychczas oskarżony nie składał wyjaśnień w postępowaniu przed Sądem I instancji”. Do apelacji zostało dołączone oświadczenie K. F., w którym wskazywał, że chciałby złożyć wyjaśnienia na rozprawie apelacyjnej i pokazać, że nie jest winny.

W toku rozprawy przed Sądem Okręgowym w K., po złożeniu referatu przez sędziego sprawozdawcę, obrońca oświadczył, że wnosi o rozpoznanie wniosku dowodowego zawartego w apelacji. Wówczas Sąd Okręgowy wydał postanowienie na podstawie art. 452 § 1 k.p.k. o oddaleniu wniosku dowodowego o ponowne przesłuchanie oskarżonego albowiem „oskarżony składał już wyjaśnienia zarówno w postępowaniu przygotowawczym jak i przed sądem, a dopuszczenie tego dowodu w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji skutkowałoby przeprowadzeniem postępowania dowodowego co do istoty sprawy – co jest sprzeczne z zasadą dwuinstancyjności postępowania”. W tej sytuacji obrońca oskarżonego przedłożył Sądowi odwoławczemu jego pisemne stanowisko, które dołączono do akt sprawy.

Sąd Okręgowy, po rozpoznaniu sprawy K. F., wyrokiem z dnia 15 lutego 2012 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie kasację wywiodła obrońca K. F., podnosząc jako pierwszy zarzut rażącego naruszenia prawa procesowego, mogącego mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a więc art. 6 k.p.k. w zw. z art. 453 § 2 k.p.k. – poprzez naruszenie prawa skazanego do obrony, przejawiające się w niezasadnej odmowie przyjęcia od skazanego ustnych wyjaśnień na rozprawie apelacyjnej. Ponadto obrońca zarzuciła rażące naruszenie art. 6 k.p.k. w zw. z art.

433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., a także art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k.

W związku z tak przedstawionymi zarzutami obrońca skazanego wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K., jako sądowi odwoławczemu, do ponownego rozpoznania. Jednocześnie złożyła wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej obrony udzielonej z urzędu w związku ze sporządzeniem kasacji.

Prokurator Prokuratury Okręgowej, w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie. Prokurator Prokuratury Generalnej wniósł o jej uwzględnienie, z uwagi na trafność pierwszego przedstawionego w niej zarzutu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja obrońcy skazanego zasługiwała na uwzględnienie w zakresie dotyczącym obrony art. 6 k.p.k. w zw. z art. 453 § 2 k.p.k.

Rację należało przyznać obrońcy, że uniemożliwienie złożenia oskarżonemu uzupełniających wyjaśnień, przed Sądem odwoławczym, stanowiło rażące naruszenie przysługującego mu prawa do obrony. Przepis art. 6 k.p.k. statuuje zasadę prawa do obrony. Prawo to należy do podstawowych praw człowieka. Zasada prawa oskarżonego do obrony jest dyrektywą wynikającą z przepisów Konstytucji RP (art. 42 ust. 2) oraz ze zobowiązań prawnomiędzynarodowych (art. 14 ust. 3 MPPOiP i art. 6 ust. 3 lit. c EKPC), które wskazują zarówno na możliwość obrony w ogóle, jak i na pewne podstawowe sposoby obrony, które winny być zagwarantowane w każdym demokratycznym systemie prawnym. Między innymi należy do nich prawo do bronięcia się osobiście lub poprzez ustanowionego obrońcę, a także zagwarantowanie każdemu przeciwko komu prowadzone jest postępowanie karne, prawa do obrony we wszystkich stadiach postępowania. W przedmiotowej sprawie przysługiwało więc K. F. prawo do obrony polegające na możliwości złożenia uzupełniających, ustnych wyjaśnień, również na etapie postępowania odwoławczego. Bez wątpienia prawo to znajduje też ucieleśnienie w treści art. 453 § 2 k.p.k., z którego wynika, że strony w postępowaniu odwoławczym mogą składać wyjaśnienia, oświadczenia i wnioski ustnie lub na piśmie. Jednocześnie dostrzec należało, że skoro słusznie Sąd Okręgowy potraktował wniosek o złożenie wyjaśnień przez K. F., jako wniosek o charakterze dowodowym, to uchybieniem było jego oddalenie na podstawie art. 452 § 1 k.p.k. W orzecznictwie Sądu Najwyższego niejednokrotnie wskazywano już, że w

postępowaniu karnym nie ma przeszkód, aby strona zgłosiła wniosek dowodowy dopiero w postępowaniu odwoławczym, przepisy art. 452 § 1 i 2 k.p.k. nie mogą być podstawą oddalenia przez sąd odwoławczy wniosku dowodowego, podstawę do oddalenia takiego wniosku, mogą stanowić wyłącznie przepisy art. 170 § 1 k.p.k., a w odniesieniu do opinii biegłych art. 193 § 1 k.p.k. i art. 201 k.p.k., w wypadku uznania, że przeprowadzenie określonego dowodu przekracza ramy postępowania odwoławczego, należałoby oczekiwać uchylecia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 marca 2006 r., sygn. akt IV KK 446/05, Lex nr 183073; z dnia 22 lutego 2006 r., sygn. akt. II KK 200/05, Lex nr 179983; z dnia 15 lutego 2005 r., sygn. akt. III KK 166/04, Lex nr 146200; z dnia 12 listopada 2002 r., sygn. akt III KKN 217/00; Lex nr 56852).

Wobec powyższego, w niniejszej sprawie, w której wyrok Sądu I instancji został zaskarżony w całości, a oskarżony wyraził wolę aktywnego realizowania prawa do obrony poprzez złożenie wyjaśnień, w których zamierzał wykazać, że jest niewinny, Sąd II instancji nie mógł ograniczyć jego prawa do obrony, zwłaszcza nie uwzględniając wniosku w oparciu o art. 452 § 1 k.p.k. Przeciwnie, powinien był umożliwić K. F. jego realizację, uzupełniając przewód sądowy (art. 452 § 2 k.p.k.), wysłuchując uzupełniających wyjaśnień (art. 453 § 2 k.p.k.). Dopiero wówczas możliwe było podjęcie prawidłowego rozstrzygnięcia w sprawie, przy uwzględnieniu treści przeprowadzonego dowodu. Naruszenie konstytucyjnego prawa do obrony oskarżonego, jak to miało miejsce w niniejszej sprawie, musiało zostać potraktowane jako rażące naruszenie przede wszystkim art. 42 ust. 2 Konstytucji RP i art. 6 k.p.k., które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, już choćby z powodu rangi tego prawa w procesie karnym.

Dlatego też, konieczne było uchylenie zaskarżonego kasacją orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Rozpoznając powtórnie apelację obrońcy oskarżonego, Sąd II instancji będzie miał na względzie uwagi dotyczące konieczności zagwarantowania oskarżonemu możliwości osobistej obrony, chyba że z przysługującego mu uprawnienia sam zrezygnuje. W tym stanie rzeczy, zbędne okazało się rozważenie pozostałych zarzutów kasacji.

O wynagrodzeniu dla obrońcy za sporządzenie i wniesienie kasacji, rozstrzygnięto na podstawie § 2 ust. 3 i § 14 ust. 3 pkt 1 Rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. „w sprawie opłat za czynności adwokackie (...)" (Dz.U. Nr 163 poz. 1348).